

կուղեն . և Տիէկօ Առարէդ ըստւած ծովածոցին
եզերքը Խնկիլիներուն արգէն տիրած ըլլովը կ'իմա-
ցընէ յուլիս 8 ին Հնդկաստանի Պօմպայի քաղաքէն
եկած նամակ մը . ինչպէս որ կը պատմէ Շրեւ գաղ-
ղիական օրագիրը : Գաղղիայի Պաղօշ նաւապետն
աւ Վէլ ըստւած նաւովը այն կողմերը կը պարտի ,
անդղիացիներուն ըրածը և շարժմաւնքը դիտելու
համար :

— Խօսք կայ որ Փարփիզու մէջ մէկ մզկիթ (Ճամփ) մը պիտի շինուի մահմէտականներուն համար, որ (Օսմաննեան մէծազօր աէրլութեան երկիրներէն և Եղիպատուաէն և Թունուղէն և ուրիշ աէղլիրէն ու ու մունք սորվելու կամ ուրիշ գործքերու համար Փարփիզ կը դանուին : Հւատավ աննոք ալ միջաց մը կ'ունենան իրենց կրօնիցը հետեւելու ազատութեամբ, ինչպէս որ իրենց երկրին մէջ նոյն ազատութիւնը ունէին : Այս մզկիթս մէկ արաբացիքի Ք-ֆախի մը պիտի յանձնուի : Որուն տարեկան առողջ ալ պիտի առաջանորդի տէրութիւնը . ինչպէս որ ամէն կրօնից պաշտօնատարներուն կուտայ :

ԱՆԳԱՄ : Օքսֆրուտ քաղաքին երեւելի համալսարանին կցողոք ուսումնարան թագուհուց ըստւած դպրոցին անդամներէն Շօհն Վիշնէր երեւելի իմաստունը անդղիսական եկեղեցին զատուելով հռոմեական եկեղեցին մտաւ : Օքսֆրուտ հերթակ օրագիրը՝ որ այս լուրս կուտայ , կը պատմե որ , այս յարդի ամենը որ եկեղեցական էր , մինչեւ հռոմեական եկեղեցին մտած օրը անխոստին իրեն ատորիձաննին վերաբերեալ ամեն պաշտօնները կը կատարէր անդղիսական եկեղեցւաց մէջ . և ասոր անդղիսական եկեղեցին ձգելը շատ զարմանք և շատ տրամաւթիւն պատճառեց թէի իր ժողովաւրդին , և թէ զինքը ձանչցողներուն . քանզի բարուցը աղէկութեանը համար ամեն մարդ վիճքը կը սիրեր և կը յարդէր :

Կ'ըսէն՝ կ'ըսէնցին օրագիրը, որ Հասդինկս քաղաքէն Տօրթօն Տուքերեւելի գիտնականը բրոժմէնթան կոնքը ձգեր հառմէական եղեր է իր կնոջը և իր բոլոր ընտանեացը հետ :

ՖՈԼԱՆՏԱ : Այս Դառչեռ Ծիլին կառավարութեան խորհրդականաց նախագահ եղած ամենը՝ Իռլանդացոց կրթութեան համար օրէնք մը դրվեցւ , որ տէրաթեան ծախքով գպրաստունենքր բացվին Իռլանդա . անխսիր ամէն կրօնքէ աշակերտներ առնուին . ամէն կրօնքէ վարժապետներ գրաւին . որպէս զի ընդհանուրին օգուտ ընէ : Վայն ատենը այս բանս Իռլանդացի մէջ գտնուող հոռմէական վիճակաւոր եպիսկոպոսներուն մաքին դէմէնիաւ . կառածածած ըրբին՝ որ հոռմէական Իռլանդացիներուն տղոց հաւատոքը կ'աւրասի , բրօթէսկդանութեան սզբունքներ հետ կըրնայ խառնուիլ . որովհետեւ բրօթէսկդան ուստացիչներ ալ կարտղ պիտի ըլլան հոն գառալու . և ուսանող աշակերտները ազգա պիտի ըլլան ուղած դասելինին ուղած մարդոց մէն մտիկ ընելու : Վայր համար այն ատենը բարձր գրեցին թէ օնսուամ՝ կառավարութեան խորհրդականներուն , և թէ Հռոմ : Բայց պատասխան մը չի կըրնալ առնելնուն համար՝ բանը ինչպէս էր նէ անանկ մնաց :

Աերկայ տարւաց օդուասս ամացն մէջ Հռոմքա-
ղաքը Վարդինալաց ժողովքին մէջ այս նիւթոյ վրայ
հորէն խօսք բացուեցաւ . և այդ կերպ գովաստուն-
ները հռոմէտիկան իւլանացիներուն տըզոցը հա-
ւասոյ կազմանէ վիստակար ըլլուզ պատճառ բրւնե-
ուով նոյն ժողովքը վճռեց որ հռոմէտիկանները չեն

աւագուս . իր յառաջաշղթին թիւնը և հասարակոց օգտալով քեզին նպաստակ բանելով , բայսը ինչքո՞ շահո՞ փառքո՞ զուարձաւմիւնների ու ապագադ մաննաւ . կամ բանի տեղ չի գնես : Արայիշեաւ յանձնեաւ և լու եղար ազգի իննամբին , ՚ի հարիկ պարագաւորութիւննիս ըրած խոստանենք . կասարիւն . քառկին ապագադ քառկին առաջն գործքու առաջն պարագագ ադ խոստանենք . կատարելին է : Տօն որ կարող չես սոյց շահիննէ , մի՛ յանձնաւու ըլլար . թէ որ եղարնէ , մեռնիդ աւելի ազգէ է քեզին , քան թէ ինքը պինդիր առաջն ամօնալով ըլլար :

Իր ազգը սիրելու՝ մինակ ամիսից մէ ծցընելու ու պատույ հասցնել չէ: Աշկէ աւելիք, ամիսից չի պատճեցնել, իր հայրենի պատիւը ելածնը պահել, պային օրէնքներաւն չի գոշել, ու պատառ թիւնները դրայնել, վերջապէս անմիտանութեան և երկուամկան պատ-

կըրնար իրենց տղայքը անհանկ դպրուտուններ խըր-
կել : Կարդինալաց ժողովցն այս վճիռը՝ թէ իռլան-
տացի և թէ ինկիլթէոււացի բրօլթէսդանդներուն
ալ հաճելի եղաւ . քանզի անոնք ալ իրենց դաւակ-
ներուն միաբը կրօնիքի վրայօք կասկած և շփոթ մըտ-
նելը չէին ուղեր : Ուստի բայց լըսուած անգվիական
օրագիրը շատ կը գովի՛ կարդինալներուն այս բանիս
վրայօք բանեցուցած ինելքելնին . և Պոլանուայի
հիւսիսային կալմէն բէլլպիտէլտան բրօլթէսդանդ քա-
րողիչ մը մասնաւոր գիր մը հաստարակելով կ'ըսէ-
որ, թէ որ այս բանիս վրայօք բէլլպիտէլտանդ հո-
գեւորական ժողովքին հարցըլիլու ըլլար նէ , նյն
ժողովցն անդամնելը ամէնքը միաբան պատասխան
կուտային , որ այդպէս բան ըլլար . որովհետեւ
այդ դրութիւնը ամէն կրօնիքի տղաց կրօնական կըր-
թաթէնանք մէկին վեստ ունի :

ԱՐՄԱՆԻԱՆ : Վեաստիական ջրա ընկերութեան խաղական օրագիրները կը ծանուցանեն, որ ապահոված թեամբ պիտույքայի 25 ընկերութիւնն իրարու հետ խօսք և խորհուրդ բնելով՝ յունաց նաւերուն համար նոր սրացում մը ըրբն։ Հոռմի նաւերուն նաւապետ ներուն խորդախութիւնն ըստ յաճախ կը բռնուին կոր։ Երբեմն նաւերնին ծանր գնալ վարձքի կուտան և պիտույքան ալ ծանր գնալ գրել կուտան։ Եռքը յատուկ գիտմամբ նաւը կ'ընկըզմեն, և ինչ գնալ պիտույքի տաւած էին նէ այն գինը ումբողջ պիտույքան ձներուն ընկերութենէն կ'առնեն։ Երբեմն մէկ հեռու անձանօթ ծովեցըքը մը կ'երթան։ մէջի ասպաները կը ծախսեն գնայն շատր քիչը չինցելով ձեռքէ կը հանեն։ Եռքը այն ծովեցըքէն կը բացվին։ ընդակ ծակ ծափը երթան նէ պարապ նաւը կ'ընկըզմեն, և լեցուն նաւի գնով պիտույքի ընկերութենէն սոսակը ամբողջ կ'առնեն։ Երբեմն նաւը բերա կրտներուն հետ խօսքը մէկ ընելով իրբեւ նաւուն բեռը ունանել բաներ գրել կուտան պիտույքային, որ նաւուն մէջ բնաւ անանել բան գրուած չ'է։ Նաւը կ'ընկըզմեն, և եռքը նաւուն գնայն հետ մէջի մասցածին ասպաներին գինն ալ ամբողջ կ'առնեն։ Կոովը թրի

էստ քաղաքը գտնուող պիտուրդի հերթակի լենկերութիւնը քիչ առենի մէջ շատ երեւելի վկաս կրած է . և զարմանքը այն է որ մինչեւ հիմա՝ թէպէտ Արևոցի և Կոստանդնուպօլաց պիտուրդի նէլ առանց վրայօք տեղեկաւթիւններ առած էին , բայց ճարրը գանձելու վրայօք չէին մտածեր , ինչպէս որ յիշեալ տեղերը մտածեր և կանոններ գրեր էին : Հիմա ապահովութեան սենեակները սրոշվեցաւ որ հումի վաճառաւ կանի նաւերուն միայն նաւել պիտուրդայի ընդունին . մէջի ապրանքը ընդունին . անանկ որ՝ մէջը ապրանքով լեցուն նաւ մը լենկերութիւն գինը տայ . ապրանքին վնասին բնաւ չի խառնուի : Վայր բուն պատճառը այն է որ՝ Եւրոպացի ծամբվերը մէկ տեղէն մէկու առջ ապրանք կրալ նաւերը շառը հումի նաւեր են : Քայ որ վաճառականները հումի նաւու մէջ գրած ապրանքներնուն ապահովութեանը յանձնաւու բլուզ լենկերութիւն չի գտնեն նէ՝ հումի նաւի ինչը չի հաւասար կ'ըսկըսին . և այն առենը կամաց կամաց հումի նաւերը կը քաշվին այս ծամբվերներէն : Վայր վասյ՝ թէ որ յունաց տէրութիւնն ալ կ'ուղէ որ իր նաւերը ստակ վաստրկին և նաւարկութիւնը և վաճառականնութիւնը ծաղկեալ մնայ՝ նաւական օրէնքներ կը դնէ , նաւագետները աղէկ զդուշութեամբ կը քննէ կը նացի . և ապահովութեան արքունիքը նաւերուն ալ կարգ կա-

սասաւ, վերը ըստով քառ ապդային բարձրական լողավար վրամագի աշշ քաօթուրաւ, և ա-
նաց բարօպաթիւն բնիւ բերերու տեղը՝ ոսլ, մահ և արթչ գէշտութիւն
ներ գլաւինին հասցնեաւ հաւատեսուն և՛, ի խացիքը որ, քան վլասաթար
վլասթար եւս ։ Ասիկայ, իր բարեկամանելը իր ազգական մերը իր եղագ-
րը՝ իր ծնողը իր կինուանութիւն առաջ օգն ու տեղը ուրախալ մըն է ։
Համար իր ազգը բարցականակար կամ իրապէս սպանել մըն է ։
պաւն շափ վլասթար մեթիւն չեմ զիսեր ։

Սարդկային ժամանակ կամ ապդի մշնէն անհամ մը թէ որ քեզի
թշնամութիւն ընէն նէ, բարցակամ պարագ մըն է քեզի այն թշնամու-
թիւն անը գէմ թշնամութիւն չի հասուցնել, և ուետոր ըլլայ նէ փոխո-
րէն աղէկիւթիւն ընէն ։ Ո՞չսափ ևս առաւել վասութիւն կ'ըլլայ տէ-
յիտ աղէկիւթանութիւնը առնելը իր թշնամին ըլլայ ։ Ազգ ինչ որ
ու քեզի ընէն, պէտք է որ միշտ զինքը սիրես ու պաշտպանես ։

Ազգի մշջ գէշտութիւն տեսար, քեզի որպար է ազգային օրինաց
ու նին այն գէշտութիւննելը ամրապանելու ։ Չի կըցար անոնք վեր-
ցնել, չի կըցար համարվէ, սպասէ ։ աւելի առաքթնութիւն կը քեզի
համեմերելու կամ մեռնելու, քան թէ վրդով հանելով կամ օսարը աղ-
դայնոցդ գէմ միջնարդ կանչելով նորանոր գէշտութեանց պատճառ ըլլա-
յուն ։ Ազգ օսարին մասնելով ինչ աղէկիւթիւն պիսի յուսաս աղ-

Նոն կը դնէ : Յէ որ ասիլոյ չընե՞նէ՝ սիսուրդաձինէ-
րուռն ընկերութիւններուն հարկ պիտի ըլլայ որ ա-
սով ալ չի շատանան, ուրիշ աւելի խիստ կարգադ-
րութիւն մը ընեն : Եւ այս կ'ըլլայ՝ երբ որ հոռմի
նաւ ալ քնաւ սիսուրդայի չընդունին, որ մինչեւ հի-
մա կ'ընդունին կոր :

Բ ՅՈՒՍՏԱՅ : Վ էսթֆալիս գաւառ ին Վիճակէն
բերդին պահապան զօրաց զօրապետին տեղակալ՝
Պ. Մինեքը զօրավորին համար զինուորական ատենական առաջնորդը ամբատանութիւն ըրբին որ Քօմոնիւտ ըստ
վաճառքայն հետ հաղորդութիւն ունի : Պ. Մինեքը զինորբը արդարացընելու համար գրաւթիւն մը
հանեց, որուն մէջ ուղղակի զինորբը արդարացընելուն
տեղը Քօմոնիւտ աղանդացըն ջատագալութիւն կ'ընէր:
Առաջ զինուորական քննութեան խորհրդարանին
անդամները ասոր վասյ խորհրդարդ ըրբին . երեսուն
խորհրդականներէն միայն երկուքը լաին որ սասափիկ
խորտ մը տամք իրեն և թող տամք . քամն և ուժը
միտքան վճռեցին որ զինուորական մէծերուն կարդէն
անունը աւրարվի և պաշտօնէն արդելիք : Ե.յ վճիւ-
ռըս ի գործ դրվեցաւ, թագաւորն ալ ասոր հա-
ւանութիւն տուաւ :

ՍՊԱՆԻԱ: Պարչէլլօնայէն կը դրեն, որ ՈՒԵՌԱ
անուն պըզսիկ քաղաքին բնակիչներուն ու պահա-
պան զօրոցը մէջ կուիւ մը պատահէր է քաղաքական
տուրքին պատճառաւուր . և պահապան զօրքը նեղը
մնալով ստիգմէր են քաղաքը ձգելու և երթալու :
Վայ միջոցիս շատուոր զօրք Պարչէլլօնայէն ՈՒԵՌԱ
երթալը՝ այս լուրիս աւելի հաստատութիւն կաւ-
աց :

Պատր ըստուած գաւառներէն խրբկուած պատ
գամաւորները Ուատրիտ հասան . . և կառավարու-
թեան հետ ընկլու խօսքերնին իրենց գաւառնե-
րուն ունեցած արտօնութիւնները չափաւորելու-
վայ պիտի ըլլայ :

ԷՏԱԼՈՒՄ : | ԴԵ-ԱՎԵՐ օրու իրը այս յօդուածս կը
գրէ : « Ա Էնէտիկէն կը գրեն (Օդոսաս 20. 1846 :
Այս մը կայ որ՝ Այլանու բնակիչներուն առողջու-
թեան վիճակին վկայ ձախորդ լուրեր կ'առնեմք :
Այս լուրերս ստոյդ կերպով կը հաստատեն ոյս օր-
ուան առած նամակներս . Դիմիւո հիւանդութիւ-
նը ահապին կուսարած կ'ընէ քաղաքիս մէջ . և կ'ե-
րեւի որ տեղական տարափախիկ հիւանդութիւն
մը եղած է ասիկայ : Քանի մը օր առաջ մէկ օրուան
մէջ մեռնաղերուն համբանքն էր 80 հոգի . բայց
հիմա այս թիւս շատ անցաւ . մէկ օրը 150 հոգին
է : Եւ ես մեռնեն հասկե :

“ ՞ այս Ականու կալետ է թագավորական բառական ըստած օրոտիրը ամենեւ լին առանեկ բան չի զրեր . այս ըստ բերս ամենն ալ մեղի առանձին նամակով կուզ ան . կ'երեւ որ կառավարութիւնը այս բանս հրատարակելը արգելած է : Օրէ որ Ա էնէտիկ փախչող միանցիները կը շատնան . և թէպէտ քաղաքին վերացօք լսուած գէշութիւնը կը թէթէցնեցընն . բայց փախչողներուն շատութիւնը կը ցուցընէ որ թէթէ թէթ բան մը պիտի ըքլայ : Վ'նչ և իցէ ասիկոյ ըստայդ է , որ ազնուազդի աղջիկներուն կրթութեաննը համար Ականու մէջ յասուկ գործուստն մը կար . այն գործուստնը հիմա գրեթէ բոլորամին պորագ է : Քանի հսկի մը այս հիւանդութենէս բանուածին պէտ մէկալ աղջիկներուն ծնողքը և աղդականները իրենց զաւակը չի իրիւ և սկսան : Ո՞ի և նոյն ա-

զիր, մասնաւոր քեզիլ համար, որու քոլ յարդ պիտի ունենաս, այդ գայնաց քոլ, բայց ամէնքն ալ ՚ի հարկէ քեզ գարէ ՚ի գար պիտի ամփեն, սուսն մասնեցիր նէ անոր քոլ, բայց զիմնաս որ և մասնիչ մարդէ մը աւելի նախառալի բան չէ իս: Յասի օսարը քակին մասնաթիւն գրչափ մէծառէ պառավալ քարէ նէ: այնշատ իր նէ բաէն քեզիլ պիտի նախառան, ու թէ ու երեսանց քեզէպատիւ ալ տայ նէ, քեզիլ նախառանը մասնեւթիւնը ամիսակալուն է, չև թէ քեզ յարդելուն:

Ճշնգիտս ազգ անէր մը չէ թէ մըտի իր ազգը բնաս չև մասներ՝ իրեն թշնամն թիւն շնմեր, հատա չի բարիանս ալ, և վար չի զոր նէր, մասնաւոր օսարին առնիւն, օրսինեաւ, զիսէ որ իր ազգին պատիւը իրն է, անոր պատիւը քեչցրնեւ իր պառավայն գոզէն է, բարիանս առնաց արժանի բան մը աւեստ ազգիւ մէջնէն, նայէ որ այն բանը մասնաւոր նոր և անոր հանց ալ ու հորուած, ու թէ թէ առ եւ

վերըլսն ս լիոր և պէտք աւ զամ ստ զը խօսնութ ու ու շնէ լի լը լը լը կը կայդնես :
Ազգեւ գաղանդներ պահէ ս, ստիք չէ թէ մխոյն քու շահէ է ,
հասան քու մարգութէ թէ ալ պարագն է , մէկը իր բարեկամն կամ թէ
ևս առաւել իր հօրը և մըրձ գաղանդիքը դաշ քեզ զարցէ նէ , ի՞նչ
համարում կ'ունենան իր վրան : Թէ սր ան զաղանեացը մէջն քեզի
հսնեն լու օգուտ մըլ անիս նէ , այն օգուտ ուր կը քայլես , բաց զուրցուց
կ'արհանձնիքն ս . ու գաղանդիք մին ալ գուեն ունիս նէ , կ'զց ուշանաս
այն մարգուն զուրցիւս , ու իրեն անդամ մըն ալ հաւատարման թիւն
չն ունինար , ու զինքը գէթ պարագ մարդ կը համարես ու իրաւունք
ունիս համարելու :

ՅԺէ որ ապդիր գալուսնիքը շահու համար օտարին գուրցես նէ ,
զիսցիք որ անկէ քաղաք շահէ լըսեսին աւուրցէքն է , որն որ անձեղ
ներու արեան զինը ըսել է . մարդ հափիր սնդուամ ինք իր բոլոր ըն-
առնեօքը թւանիլ ուղելու է , քանի թէ լըսեսիլ , ու անդ աւուրց-
քայիք աստիք :

տենի մէջ նոյն գորառունը ուժը հիւանդ աղջիկ
կան վասնդաւոր վիճակի մէջ։ Յայտնի է որ՝ հիւան-
դութեանը սասականապէն որ ծածկեն նէ, մեւնաղը
ներուն համբանքն ալ ձիշտ չի կրնար գիտցրվիլ։
Խիստ շատ մարդ կը մեանի կը ըստն . բայց աղջէկ մը
չփխցած բանիս վկայութիւն չեմ կրնար ասլ։
Մէկ մասնաւոր նամակ մը այսքան կ'ըսէ որ, հիւ-
անդանոյները լեցուած են. ներար տեղ ըլլալուն
համոր շատ հիւանդներ առանց ներս աւնուելու
ետ խրիւած են» :

ՀԱՌՈՒՄ : Հանեկի ժողովք (Քօնկուէկացիօնէ տէլլ
ինսիցէ) ըստած ժողովքը՝ որուն գործն ու պաշտօ-
նըն է գիրքէրը քննելև մէջի վարդապետութիւններ-
բուն նացէլով անոնք կարդալը հառմէտիաններուն
հրաման տալ կամ արդիլէլ, օգոստոս 17 ին առան-
ձին վճռով գառապարանեց հետեւեալ գիրքէրը :
— 1. Վեւեսարանիք, նոր թարգմանութիւնն. հանգերձ
ծանօթութեամբք և խորհրդածութեամբք ՚ի վախո-
ճան իւրաքանչիւր գլուց : Հեղինակն է լամբններ
հաշակուոր գաղղիացն . որ ասկէ քանի մը ասրի
առաջ ուրիշ գիրքէրբուն մէջն ալ մնարութիւններ
սէրմաննելով գառապարանած՝ և քահանացական
կարգէն զրկուած էր : — 2. Վեւեսարանիք . թարգմա-
նեալ ՚ի լեզու խոալական : Այսր թարգմանիշն է
Տիոտագի որ ամէն մէկ գլուտն վերջը լամբնների
խորհրդածութիւններն ու ծանօթութիւններն աւ
թարգմանած է : — 3. Տեսանող յասաննութեան
անունով բանաստեղծութիւնն մը . որուն հեղինակն
է Գարբիէլ Ուոլքգի : — 4. Պատմութիւն Փրո-
մասոն ընկերութեան . որուն հեղինակն է մասնեան
հապենարան գրքին հեղինակը :

ԷՌԻ ՔԱՅ. Այս պրզմիկ դքսութեանս իշխաննը բարձրապատիւ Տօն Ֆէւաբնանոս ափ Պուռագն , կարիքավութեան և գլութեան մէկ չափսարհիկ օրինակ մը ցըցուց այս օրերս : Վ իսաւէ ճճիօփ կազմերը ծովան և զերքը զբուանաց համար պրարտած տունը մէկը տեսաւ որ լուացվելու համար ծալը մտած էր . բայց շատեկէի տառաջ գացած ըլլալով հասանելին (ախընթացին) ջուրերան մէջն էր ինկեր . խեղդը լու վառնիկ մէջ էր : Դուքսը այս տեսածին պէս իրեն գիտած սիրան շարժմանով իրեն մեծութիւնը միտքը չեկաւ , ջուրը նետովեցաւ , քանի մը անդամ ջուրին տուկը ինչտու , հասաւ այն անխոհեմ լաղցող ըստանեց , որ արգէն ջուրին տուկը ինչտած էր . քաշեց ցամաքը հանեց , և պէտք եղաւ բաները ընելով խելքը գլու-իու բերելուն ետքը կամացուկ մը բաղմութեան մէջն քաշուեցաւ անք բեւոյթ եղաւ , իրեն չափսարհիկ գործոցն արժանի գովեստը չի լուսեւ համար :

ՏԱՆԴՄԱՐՔԱ: Հուշտայն գաւառին կառավարութեան անդամները հրաժարեցան, երբոր Տոնիմարքայի թագաւորը Հուշտայնի և Շլէզվիեկի գրասութիւններուն ժառանգութեան իրաւունքներուն վրաց նոր կարգադրութիւնը ըրաւ, որ լրագրոյս միջցաւ առաջիկաց ծանուցած եմք: Տանիմարքայի տէրասութիւնը այս հրաժարութեանըներուն առ զուտիչ մարդիկ նոյն խորհրդարանին անդամ ընտրեց: Բայց առանք ալ զրեթե ամենիքը միայն երան ըսին, որ մենք ալ հրաժարութեանըներուն մարդունքնեմք: և ասսնց ալ՝ որ առան և երեք հոգի են, վեցը տակեց առաջ հրաժարութեանըներէն են: Վունք օգոստոս: 17, իրենց ժողովը ըրին: Նոյն նիւթեցն վրաց խոսեցան: և եղած կարգադրութեանը գեմը ըլլալին յայանեցին: Քաղաքներէն և գեղեցրէն եկած երեսափոխաններն ալ նմանապէս այն կարգադրութեանը հուկառակը ըլլալին յայտնելնուն ետքը խորհրդարանին գուրս եւան: Վայետառական կաղութին և համալսարանին կողմէն եկողներն ալ նոյն մաքնին վրաց են: Քատառարդին կողմէն եկող գործակալին հարկ եղաւ ժողովը վերջացընել. ըսելավորդուքուք ալ թագաւորին միաբր չի հասկցաք: Վուս ժըմը Շլէզվիեկ և Հուշտայն քաղաքական կառավարութեան խորհրդարան չւանի: և ինչպէս որ յառաջ ըսինք՝ գերմանական գանձակցութեան ընդ հանուր ժողովքին իմացուցած ըլլալով իրենց գանդառը, այս բանը երկար առեն այս վիճակի մէջ չի կը հանարմատ:

ԲՕՐԹՈՒԿԱԼ : Պրակայի կողմերը շատուոր
խռովարաներ առք ելեւլի տօնա Վարիան որ տօն
Վիկուէլին մայրն է՝ իրենց բացարձակ իշխանու-
թեամբ թագաւոր կ'ուղէին : Վալզոքէն խումբ մը
զօրք ելեւլի այս ապատամբները փախցուցին : բայց
ապատամբները աւելի բաղնութեամբ նորէն զօրաց
վրայ ելան և մինչեւ Խալիքս ըստած տեղը հալա-
ծեցին . զօրքը ստիպվեցան հսն մըտնելու և իրենց
անձը պաշտպանելու : Դրաս (Օ) Վոնդէս գաւառին
բնակիչներն ալ կառավարութեան գէմ սասափկ
թշնամութիւն կը ցըսունեն :

ՃՈՒԵՑ : Ըուեւափ վեհագառ թագաւորը (Օ) քար առաջին, օգոստոսի 27 ին առանձին հրավար տակով արգիլեց, որ Աքսենիս գաւառի Ուամիչղ քաղաքին ջուրերը մտնելու համար գացող մարդոց մէջ բազդովի խաղ խաղացող ըրւայ (ինչպէս են թակը լու, թուզիք, և այլն) : Կանկ խաղերը Ըուեւափ աէրաւթեան ուրիշ երկիրները շատ առենէ ՚ի վեր վերցած են . միայն յիշեւալ առ զդ մնացեր եր : Կոչ վեճիա և Տանիմառքա և Վիճակնախա այս խաղերա խաղալը սաստիկ արգիլուած է . խաղացողները կը պատճենին . ուստի շատ մը հարուստ երթառարդ նէր ուրիշ մէկ գարծ մը չունենալով միայն սաստիկ խաղեր խաղարւ, և ունեցած սատինին և վելքինելու յաւառը կրավնցընելու համար Ուամիչղ կուգային :

ՈՈՒՍԱԾԱՆ : Այս ընդարձակ կայսերութեան հարաւային մասին մէջ, Պէտքանոր քաղաքին մէծ մասը հրց ճարակ եղու : Հաղիւ թէ տասն կամ տասն և մէկ տարի մը կոյ որ այս քաղաքա շինուած է :

ԴԱՅԻ ԴԻ : Խելմը բնիկ կզգեցիներ՝ որ Բարենաւ
և Բառեալիս դաշտերը բանակած էին, և բանակները
նուն ալ չորս կազմը խրամ (խանութեղ) փարած էին ։
յանկարծակի մեկ գիԵն Հարաբեկ տեղը կեցած գաղը
զիսցւոց բանակնեն վրաց, և մեկ գիԵն Բարեյիդի գօ-
րացը վրաց յարձակեցան մարտի 22ին և 23ին : Բացց
այս յարձակումնիւ բան մը չի կըցեր էին շահիւ :
Գաղըիսցւոց զօրքը պէտք եղած պատրաստութիւնն
ները և գգուշութիւնները ընելու կողմանէ անհապ-
չէին . աւասի թէ իրմէնք և թէ օրնակունները մէկն
այն վայրենիներուն վրան վագելով փախցուցին ցիր-
ուցան ըրին : Պատենք բառած շագենաւէն ալ վուժը
սուն և հինգ վիենուոր՝ ցամաքին մեկ ուրիշ կողմից
ժողվաված թշնամիներուն վրաց գացին . խելմը մար-
գիկ ջարդեցին, և մնացածները փախցուցին : Առ
այժմ այն կողմերը հանդարձութիւն է :

ՄԵԳՍԻՔՈ : Յուլիսի 31 ին Վերաբրուգ անց
զը Ամենա - Ենթայի համար յայտարարութիւն մը
ելաւ , որ քաղաքը խռախութեան մէջ ձգեց : Կը-
սէին որ քաղաքացւոց կազմեն առաջիկայ շագենա-
ւով մարդ պիտի երթայ Հաւանա , Ամենա - Ենթա-
ձէնէաւալը Վէրակրօ բերելու համար : Վմերիկայի
նաւերը տակաւին Վերաբրուգ և Ամենա Շիօվանին
Տուլոս բերդը ծեծելու սկզբան չեն : Վլավի սր-
ուժերնին Դամբիքայի և Վլավատայի կողմը պիտի
թափիեն : Յուլիսի 29 ին նաւերը տմէնն ալ կըօւա-
վէառէ (գալարի կզզի) ըստած կզզիէն ճամբայ-
ելան դէպ ՚ի հարաւ : Չայն մը ելաւ , որ մէքափ-
քացիները ամերիկացիներուն առաջորկած պայ-
մանները լնդունելով հաշտութիւն ընելու տափ-
պելու համար Վլավատայո կրակ ձգելու այբելու-
կերթան :

U. S. P. U. S. P. U.

Ասեն մը միայն օտար ազգաց գործած նոր նոր
գեղեցիկ գործերուն գովեստները օրագրոց մէջ կը
հարդացին և մարդասիրական ոգւալ կ'ուրախանացը
ինք, բայց ազգասիրական ոգւալ յիրաւի կը աղբաց
մէինք որ մեր ազգը ինչո՞ւ չունի նոր գործառուս մէջ
մէկ անանի գործք մը որ օրագրոց մէջ գովութեամին
յիշասակելու արժանի ըլլաց : Իսպաց վասք Վաստա-
ծոյ հիմա անանիկ չէ, վասն զի հիմա սկըսեցինք ըստ
ակայ սակայ ամեն աղբաց օրագրոց մէջ ուրախութեամինքը կարդալ, երբեմն ազգին ընդհանրութեան
երբեմն ալ անոր անհանդերուն գործած գեղեցիկի
գործքերուն գովուստները : Խնդիր յառանձնալով՝ Քու-
տանդիսը կաղղիերէն պատուական օրագրին հնգեց,
տասաներորդ ժամացն մէջ Խւարիւտապու Վագացին
ճեմարանին բացուելուն լուրը հրատարակուած
ատենը նցն օրագրին արժանացարդ հեղինակներուն
ազգին աս գործը բառական գովելին ՚ի զատ դէպի
՚ի (Սամանեան ակրութեան հիմակուան նպատակին) մէնք որ մեր կարեացը չափ գիմելիուս համար կեր

սլիք իւերը վեհափառ Արքայէն օգնութիւն կը
խնդրեն մեր ազգին թէպէտ ամէն առաք
օգնութիւնը կը վայելինք : Վաեւ նոյն օրսպրին ար-
ժանապատիւ հեղինակները այս Հայուսուսն լսագ-
րին վրացով ալ երկոր բարակ գրեր եին , բայց ը-
րած գովիճաններնուն արգարեւ այնչուփ արժանա-
ւորութիւն չունենալուն համար մեր լրացիրը ա-
նոնց բարացը մէծ աղնուութիւնը առաւաւել կը
հաստատուի , ուստի լրագրիս միջացաւը անոնց
յատիկապէս շնորհակալ ըլլալու պարտաւոր եմք՝
մանաւանդ Հայոց ազգին վրայ բարեսրութեամբ
ունեցած սէրերնուն և առած հոգեբնուն համար :

ՕՐԵՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վան Այսպուրդին ճակը : Վան Ամպուրիկ ամերիկացի էր, բնիկ Ամերիկացի վայրենիներուն ցեղեն . մեկ գարսմանալիք ճարտարաւթիւն մը ուներ գաղանեներ կրթելու . և անանկ գաղանեներ՝ որ սովորաբար կը կարծըլի թէ կրթութեան չեն գար, ինչպէս են վագր, ինձ, բորենի, գայլ, և այլն, ասոր ձեռաքը գառն կը գառնային : Պահնի իրեն կրթած կենդանիները շւրջապարերաւ . մեծամեծ և հռչակաւոր քաղաքները պըլտըլացուց, և շատ ստակ և համբաւ վասարիկնցաւ : Խաքը Ամերիկայ գառնալով հիւսիսային Ամերիկայի Ուստացյալնա գաւառաւը Արդուեզ գեղեն քով իրեն և իր գաղանեներուն բնակութիւն հաստատեց . մօտաւոր աեղերէն թէ զինքը և թէ կրթած գաղանեները տեսանելու կուգային :

Ո՞էկ աղջիկի մը Վ ան Ամպուրիկին հարցուց , որ
ինձ մը կեր կերտծ ասենք կը համարձակի՞ս մի անոր
վանդակին մէջ մանելու . Վ ան Ամպուրիկ պատասխա-
նեց թէ՝ բան մը ըսել չէ . և շուտ մը հրամայեց որ
մէծկալ կը ասր մը եղան միս ձգեն . ինձերուն վան-
դակին մէջ : Դաղանենքը քիչ մը ատեն այն կերին
վրայ կրիւ ընելին եռքը՝ ամէնէն զօրաւոր փրժաւ
մէկ գեղեցիկի էր . ինձ մը , մսին մինակ ինքը տիրեց .
մէկալ ինձերը ամէնն ալ փափցուց , մուը առաւ
վանդակին մէկ անկիւնը քաշվեցաւ սկսաւ ուտել :
Վ ան Ամպուրի երեք անդամ միսը ասոր առջեւէն
յափշտակել ուղեց և չի յաջսղեցաւ . ինձը կը նե-
զանար , կը կատղէր , կը պուար , և պայը երիւու քո-
վը կը զարնէր : Տեսնելու կայնողներուն սիրաը վախ
մը անել սկըսաւ . Վ ան Ամպուրի կը կանչէին որ այն
քանը հերիք է . վանդակին դուրս ելլէ . Վ ան Ամ-
պուրի կը լսէր որ վախնալու բան չըկաց . և ինձին
հետ ըստծ կրիւը կը շարունակէր : Դաղանին բար-
կութիւնը քանի կ'երթար կ'ուվելնար . այն միջացին
երբ որ Վ ան Ամպուրի զարկաւ գաղանին , գաղանը
մէկէն ցամէկեց Վ ան Ամպուրիկին վրայ . պառկեցուց
և առակը առաւ : Վ ան առջնները ամէնն ալ վախնա-
նուն փախան՝ երբ որ Վ ան Ամպուրիկին արիւնը տե-
սան , որ կատասխի ինձը առջաներուը և ձանկերովը
ըլլը քունց ձգեց : Դաղան մը որդքան կը թուի նէր
միշտ անկէց կը վախցուի . որովհետեւ իր բնու-
թիւնը չի մոռնար :

Այս լուրս ուրիշ օրագիրներ սուտ կը հանեն :
— Ինձին արլածու . Յուլիսի 29 էս գիշերվան եր-
կու ժամ՝ ու կես առաջ Դերմանիսյի մէջ շարժ ե-
ղած քաղաքներուն մէկն ալէ Պավլեկրայի Քիցինիկէն
քաղաքը . բայց ցնցումը թեթեւ եղաւ . և ամբողջ
քաղաքին ամեն տեղերն ալ չիմացուեցաւ :
— Կադաբախական : Պ . Հինու անուն Կնդղլացի
երեւելի տատղաբաշխը յուլիս 28 էն 29 լուսնայուտ
գիշերը կես գիշերէն 50 րոպէտ առաջ քամբէլքտրա հա-
մասուն զութեան մէջ մէկ Գիսաւոր մը տեսաւ դի-
տակալ , որ տակաւին մերկ աշքալ չի տեսանուիր . բայց

աստղաբաշխական միջակ դիտակով մըն ալ տեսնելը
դիւրին է :

— Երուեաբախան : Հոռմ քաղաքին մէջ երկու հատ
հին պատկեր գտնուեցաւ մօսերս . մէկը՝ Քրիստո-
սի թաղման պատկերը , որ Վիքէլ-անձելը Պուծա-
ռօթթի պատկերհանը շինած էր . և մէկողը՝ Քառ-
տինալ անէլ Վինդէին կենդանագիրը . որ Արաֆայէլ-
պատկերհանը շինած էր . և այս կենդանագրիս նմա-
նը Վաստիկան ալ կայ այսն Արաֆայէլին շինածը ծեփի
վայ . այս երկուքս իրարու շատ նման էն :

— Այս պատկերներուն հետ առանք ալ ծախվիցուած
Ոկբէլ— Ենթէ լօին շինածը տուաւ Պ. Ոտք Քառու-
անդ զիացի պատկերհանը, և Ուաֆայէլնը առաւաւ Պ.
Քառաւէնի, որ արուեստացէն բաներ առնող ծախող
վաճառական մըն է : Ոկբէլ— Ենթէ լօին զրած պատ-
կերին հետեւ ի գին մէկ ի թնակներ պրզափի ասխտակի մը-
լոց՝ Վառնէ զէց ցեղին առնողը գըրտաւած էին :

յակը պիտի շնորհեր և խռոնութը գոցեր, նաշնչսցուցակը պիտի գնում է այն օրը մէկ ձիու թամբ (էջեր) մը ծախեր է, ցուցակը պիտի գրէ, բայց սրու ծախուծ ըլլալը միաւ քը չի գար: Ըստ մատանիլէն եաբը երբ որ միաբը չի կը յար բերել և յայսը կը արեց, ցուցակը վերէն վար կարդալ սկսաւ, և էն պէտ գիտեր որ գըրած չէ, բայց կը յուսար որ՝ կարելի է որ ժ-շպէներուն անունին կարդը այն մարդուն անունն ալ գտնին, և անունը տեսնելով թամբը առնալի ալ այն ըլլալը միաբը գոյ: Այս փենտալուելը ժամ մը 32 բարէ քըշեց, բայց բան մի չի վասարի ցան:

Աւստի ուրիշ հնարք մը մխաքը եկաւ . իր խանաւ
թին գործակալը կանչեց ըստաւ . քանին մարդու որ մա-
զի հետ ըստած առուտուրին ցուցակը պիտի տառան-
ամէնուն ալ ցուցակին մէ ջը մէկ մէկ թամբ գրէ . ող-
որ առեր է նէ ստակը կուտայ . չառնողը ես անանց

բան շառի կ'ըսէ՛ : առով առնողը երեւան կ'ելլէ՛ :
Գործակալը ձշդիւ հրամանը կտուարեց : Ամէն կար-
գացող պիտի կարծէ որ թամբը առնողը գտնելուն
Ճմբան հիմա է գտեր . բայց կարծիքը սփալէ՛ , բըն-
տըւած անունը առով ալ չի գտաւ : Գուցէ այս ը-
սածէս կարծիք ընէ որ՝ անսանկ է նէ այդ թամբը առ-
նող մարդը գոզութիւն է ըրեր . առած բանին առդ-
րանքը չէ վճարեր . բայց այդ կարծիքն ալ սուտ է .
վաճառ ականը այս կերպով վեստ ընելէ՛ն զտու շահ
ալ ըրաւ , թէսէտ թամբը առնողը չի կրցաւ գտնելու-

Բառակ մողմիւր առենք և կաւ նէ՝ ցուցակները շնչուեցաւ մէկ մէկ թամբ յաւելուածով, և ամէն մէկը իր տեղը գլխաց : Վար հետ առուտուր ընտղներուն սալբութիւնը այն է եղեր, որ ցուցակը ձեռքբերնին համեմ նէ՝ առած բաներնուն ամէն մէկը զատ զատ չեն նայիր, առկի գումարը ինչէ նէ միայն այն կը նային, առանց հարցու փորձի այն ըստակը կուտան . ցուցակը կը պատռեն կը նետեն : Երեսուն և երկու մարդու ցուցակ գնաց . երեսուն և երկու հատ թամբի գին և կու մարդուն . և այն ալ ըսել կ'ուզէր՝ որ երեսուն և մէկը այս կալմէն սրարոք չունէին : Ո՞արդը ստակները առաջը առաւ, քիչ մը մոտածեց որ այս ստակը ինչ ընէ . եաքը ինքնի իրեն ըստու . որովհետեւ թամբը առնազ մարդը գլուխ համար մէկ ու կէս ժամ աշխատեցայ և պարապ ելց, ասիկայ այն աշխատանուց վիխարէննէ . և այս ըսելը լատակները որնտուկը նետեց : Կը վախոցըմի, քըլուց որ մարդը այս կերպով թ-լակէնքուն առփութեանը անցէ կանալով՝ ուրիշ առեն մին ալ այս կերպ բան մը նորոգելու ըլլոց :

— Այս եւսպասի բոլորնեան : Պէտքի բացի Պրիւրդէլ մայրաքաղաքը յուլիսի մէջ մէկը մեռած ըլլալով՝ ամփո մը ետքը անոր ինչքերուն հետ ժաղլոծ պատկերներն ալ ծախու հանեցին : Այս մարդու հին և նոր Ֆիլէ-մէնկ պատկերհաններուն շինած պատկերներուն խենթն էր եղեր . իր կեանքը՝ և 40.000 լիգո տարեկան եկամուտը այս պատկերներուն համար փրատեցուց . իր ժառանգութենեն մինչեւ ստակ մը մնաց ձեռքը նէ՝ տուաւ պատկեր առաւ . զարմանալի պատկերներու հաւաքում մը ունեցաւ . բայց ինք աղքատոցաւ : Աղքատութեան տաենք իր ձեռքի պատկերներուն մէկ քանին ծախուր նէ՝ կը ընար հանգիստ ապրուասի մը ծայր բըռնել . բայց չըտառութիւնը աչքը առաւ . իր պատկերներուն մէկ հասն ալ չէր ծախուր : Վերջնին ասուիձանը հասաւ նէ՝ ուրիշ ձամբաւ մը գտաւ իր ապրուասը նոյն պատկերներէն հանելու :

Համատենէն կ'ի վեր փորձուած մէկ հաւատու
ըիմ սպասաւոր մը ունէր , և չքառորդթեան ատե-
նին ալ քովը կենալը յանձնառու եղած էր առանց
ամսակատնի : Պատկերները տեսնելը եկողները ափե-
կայ ներս կ'առնենք , մէկին մէկին կը ցըցընէր . անոնք
ալ դուրս ելուծ առեննին պարզեւ մը կուտային .
այն պարզեւեներով ասոնք երկուքն ալ եղածին չտոփ
կ'ասպեէին : Վոկէց զատ եկամուտ մը չէր մնացած :
Քանի մը տարի կայ որ այս սպասաւորն ալ մեռաւ .
մնաց մինակ ինք . պատկերները տեսնել ու զողները
միշտ կուգային : Այս մարդու սպասաւորի լուժ կը
հատկնէր . կ'ինչնար գուռաբ կը բանար . եկողները
պատկերներուն որակը կը տանէր . ասնց աէրը գուրս
ելու . կ'ըսէր . բայց անիմկայ հսո չի գտնուած տանենը
եկողները ես կ'ընդունիմ : Ետքը ամեն մէկ պատկե-
րին վրայ անանկ աեցելեկութիւնով կը խօսէր , որ լը-
սովները կըզմացնին . մէկ սպասաւոր մարդու մը այն-
քան տեղե կութիւնունու չէին վայլեցընէր :

Աշխարհին ուսանեք տիրոջ վասյօք բանն կը հարցընէին, որ էր ինքը, երեսին կը ծաղրէին ալ, անօրինակ մէկ խննիթ մըն է կ'ըսէին, որ ասանց համար ինքը զինք փրցուց, այս մարգս զննէ հեռաւէն ժառանգ մը չունի՞ մի, որ թող չի տար ասանկ բաներու սուակ խորձնելու։ Ուսրդը անհոգութեամբ մը տիիկ կ'ընէր, պէտք եղած սուենիք ինքն ալ խօսիք կը խառնաւէր, և երթալու տաենինին՝ զինքը սպասուար կարծել առլու համար ձեռքն ալ կ'երկնցընէր, տուած պարգևենին կ'առնէր, և անսոնկ կ'ասպէէր։ Վայր տասնեւ ժաղված պատկերներն են որ հիմա կը ծախութին։ Վասնէ մարդիկի խիստ քիչ կը գտնութին։ այն ալ Պէտքը և Խդալիս, ասմայմէ զատ տեղչեն գտնութիր։

— Բանական արյածք : Եշեքողոկան հեռագրութեան
գործիքներուն համար բնական գիտութեան հմտու-
թազները կատած կ'ընէին որ մըրիկ մը ըլլացնէ կ'առ-
ըլլի : Կանց տառնկ կատածելու իրաւունք ունե-
նալին յայսնըլլեցու | օնտու այի ահագին մըրիկին ա-
տենը : | օնտու ային խօսդամութ շինուած Եշեքողո-
կան հեռագիր գործիքը հիմա չլ բանիր . քանզի կայ-
ծակը ասոր թելերուն վասոցքանի միանգամ իջնալով
կապր կտոր ըրաւ : Խօսէկմ տեղը հեռագրութեան
գործիքը մեր քընուազ սիւներն ալկործանեցան : Խօս-
քորդ տեղը՝ իրիկլնէ մինչեւ լցոս գործիքին գրիցը
կը խաղար , որպէս թէ միւս կողմէն բան իմացընել

կուղեն . և ինչ բանի վրայ գրերը պիտի գրքին նէ՝
այն բանը բոլորամին աւրավեցաւ . Վզէ կը այն ե-
ղու որ այս միրիկա գիշեր ատեն եղաւ . քանզի ցե-
րեկ ըլլար նէ՝ ՚ի հարկէ հեռագրութեան ծայրին
մօտ մարդ կը գըսնելիք , և կայծակը անիկոյ կը
զարնէր կրտպաննէր :

— || սպենադրական : Պ . Ծիբէր գալովացոյն երեւելի
մատենագիրը , որ անցեալ գարաւն վերջը Պատաստ
ելած մեծ խուզվութել պատմութիւն գրած ունէր ,
և մօսերա ալնցն Պատանապի հիւպատասկոն իշ-
խանութեան ժամանակի անցքերուն պատմութիւ-
նը շինեց և տպեց . իր շինելու պատմութիւններուն
Ճշգութեանը եւ վելք կը նայի . ըլլայ որ մէջը սփառ
բան մը պատմէ : Այս մասր՝ Վագրից կայսերու-
զուն բարձրապատիւ Ըառլ մեծ գրսին յատուկ կիր
գրելով աղասէց որ այս ներկայ գարաւս միխըքը Պա-
տանուզի և Վագրիցի զօրաց իրարու հետ պատե-
րազմենուն մանրամասն առայգ տեղէ կութիւնները
շնորհ ընէ , իրեն խրկէ : Բարձրապատիւ մեծ գուք-
սը հաճեցու բազմաշխատ գիտնականին խնդիրը կա-
տարելու . ուղած տեղեկութիւնները ժաղվեց և
խըրկեց :

թիւն մը կը պատահէ , որ մէկ ձեզը կամ մէկ ձեզի
մը մէկ կողմը քանի մը տերեւ կը գեղին և չօրցածի
պէս կ'ըլլան . Երբեմն այս հիւանդութիւնն ամբողջ
ծառին ալ կը պատահի : Ասանկ ծառերէն յշխերնիս
կը արտելու և անանկ ձգելու չեմք . Փորիզ քաղաքը
գիտութեանց ձեւապանին անդամներէն Պ . Հոգէպ
Կոփ անուն երեւելիք քիմիագէտը ասոր ճարու գտած

է . և գեղը շատ գերբին գեղ մըն է : Աօլֆարօն պի
Ֆեռո բառած աղք՝ որ գեղադարձներաւն (բարե-
չաղներաւն) , քանի կը գտնուի , բառականացնի շու-
րի մէջ կը հայեցընես . թէ որ ծառը ամբողջ չըցու-
ծի պէս է նէ՝ արմատին քավէն կը բանաս քիչ մը հնի
կը լեցընես , քիչ մըն ալ ծառին ձեզերաւն վրաց կը
ցրացը քննէն : Վոթիկաց քանին մը անդամ կրկնես նէ՝
ծառը կը կանանցնաց : Թէ որ միայն մէկ ճիւղը չոր-
ցած է նէ՝ այն ճիւղին ամէն անդրեւները այս ջրափա-
կը թըլընես , լսիթ մը թըլընելով և ճիւղը անոր մէջ
տանելով որ քիչ մը կը մնայ , երկու երեք օր իրավու-
մաց օրը անդամ մը այս գործը կը կրկնես , անդրեւ-
ները ամէնն ալ աղքով կը կանանցնացն : Վ.յո ջրաց
ուժը մինչեւ այնքան փորձուած է , որ ծառին վրաց
չըցած անդրեւի մը վրաց այս ջրով վրձինավ (ֆլո-
չացով) ձեւեր և գիրեր գրած են . մէկ երկու օրէն
ետքը անդրեւին ջուր չի գործ անդերը գեղնած կը
մնան . ջրով գրաւած ձեւերն ու գիրերը գեղեցիկ
կը կանանցնան , կենդանիի գայն մը կ'ըստանան . որ-
ուէս թէ կանանցներկով գրած ըլլաս :

— կատար | ու դպրութիւնը՝ Պօնաքարեցի ։ Այս օլլչուն Պօնաքարդէին եղբ օրը | ու ի Պօնաքարդէին մահը նախընթաց թիւերուն մէկուն մէջը պատմեցինք : Վեռած օրուանը հետեւեալ յաւլիսի 26 երրդ օրը ուստի կատարեան բան, և այս կերպ գտան :

սոր կոտկադիրը բացրու, և այս գերազ գոտած է
իր հսկին Վասուծյաններին եւոքը կը կամի որ
մարմինը Փարիզու մօտ ԱԵն | Էօ առջ տարիին՝ որ
իր հօրը Կարապան Գօնաբարդէին, և իր անդրանիկից
տղուն քովչ թաղումի, որ Հօլանտա մեռաւ 1807 ին,
և ԱԵն | Էօ թաղմեցաւ : Խցինդէն կը կամի որ իր երե-
րադ գառակին մարմինն ալ որ 1831 ին մեռաւ, հան-
քերիկի . և գերեզման շինվելու համար 60,000 ֆր.
ունիք (255,000 զուռուշ) . ես քառասուն տարի
այս գեղիս անունը կրեցի կ'ըսէ . և այս գեղը ու-
րիշներին ուեկի կը սիրեմ : Հօլանտայի մէջ ունե-

ցած գետինները և ինքերը՝ Վասպէրոսմքաղաքին հոսանքակութեանը կը շնորհէ . որ ամեն տարվան շահավը՝ ծավլ կախէլն պահառած միասներուն գործոնն ըլլոց : Եւ այս ընդցո գինը՝ մէկ միլիօն ֆու անքի կը հասնի, որ կ'ընէ . (4,250,000 զուռուշ) : Ջիւէնցոք քաղաքին աղքատներուն ու երեւելի գործոր մը կը ձգէ : Քանիօվա Ճապատը քանդակործը՝ ասոր եղբօրը Վարօլչոնի Պօնաքարդէին մէկ մէծ կիւ սարձանը շնորհած էր . ասիկայ ալ թօսքանացի մէծ դքսին կը շնորհէ, և կ'աղջոչէ որ նոյն գոտքաւ իրեն այս նուերս ընդունեի իրբեւ նշան երախտագիտութեան . պրալշեանեւ իրեն ապաստանելու տեղ ցուց թօսքանացի մէջ : Յիշեալ մէծ գքսին կնոջն ալ լնծաց կ'ընէ մէկ պատուական և գեղեցիկ Առօ

մը , որ Ֆրանսացի Աէվլ քաղաքը շինված էր : Աէն Ի էօի հիւանդանոցը սպասուալութիւն ընող ըստ մարտադետներուն ամէն մէկին հարփւրական ֆատնք (425 զուռուշ) : Չիմիթանօվացի աղբատներուն 2500 ֆուանկ (10.625 զուռուշ) . և Ֆիւէնցէ քաղաքի քսան աղքատի տնառկան կապէց . և կու եղբօրք Ժէրօմ Պօնարքադէին՝ որ Ծրէնս ալ Վօնիքու կ'ըսվի , Ֆիւէնցէի թէշագրօյին մէջ իրեն յատկացած մէնեակը ձգեց . որուն գինն է 69.000 ֆուանկ (255.000 զուռուշ) : Ծրէնս ալ Վօնիքուին Կարօլէն անուն աղբաւն ձգեց մէկ մեծագին պատուական անգամանդ (էլմաս) մը , և անոր Քըրօրք Ժէրօմին՝ ան

Նոր պէս մեծագին լինեաց մը : Երէնուէս Տէմիոօֆիշնանուհին ալ ձգեց յսկինքով (ետիսուտով) և անդամանգով զարդարված մէկ գեղեցիկ զարդ մը, որ իր մօրն էր : Երէնս ալ Քանինս լաված եղբօրը տղան ալ որ տօն լուսի կըսալի, չնորհեց իրեն Ո՞նց գուեկ ըսմած գեղեցիկ զեզը բոլը գետիններովը և արաերովը և մէջի գըսմարված բաներովը, որ ամենը մէկեն 200.00 ֆւանդէք (850,000 զուռուշ) կ'ընէ : Եւ Ֆւանդէքո Քաստէլ Աէրքիջին ձգեց 150.000 ֆւանդէք (632,500 զուռուշ) : Աւրիշ կատեներ ալ ընելով իր ամէն սպասաւորներուն և կատկը կատարվներուն, որ վերիններուն չափ երեւելի չեն և մասնաւոր յիշատակելու արժանի չեն սեպված, կատկը այս խօսքերով կը վերջացընէ :

“ Իմ ուրիշ ամեն ինչքերս , Ֆիռենցէի պալատը , Զիվիդանօվայի մեծ և ընդարձակ երկիրը , և այլն , և իմ ամեն շարժական և անշարժ ինչքերս , ունեցած և առնելիքս , և ընդհանրապէս ինչքան որ մեռած առնեն իմ առաջաւածքս գլուխվիլի , վերցդրեալ առանձին կոսմին բէս զատ սարկի մը բան դուրս չգերլու կը չնորհեմ իմ մէկ հաստիկ ժառանգիս , որ է Նաբօլէնն | ուի . քանզի միայն այն է իմ զաւակս , որ բոլոր ընչիցս ժառանգ կը թաղում : Եւ իմ անոր վրայ ունեցած գլուխ մասնաւոր յիշատակ մը ըլլալու համար իմ Տիւնքէրը (առավիլս) որ գրաստանս մէջն է՝ անոր կը ձրգեմ բոլոր զարգերով և մէջի բոլոր բաներով . նյանպէս իրեւ մասնաւոր սիրոց նշան կը ձգեմ Անեթ Հէլէն կը լին ինձի խըրկըլած ամեն բաները , որ իմ եղորս Նաբօլէնն Պօնարարդէին էին . և յաստապէս անսնց համար շինուած մնաւուկի մը մէջ գրլանծ են :

“ Եւրոպական կ միւնքնեց . 1 դեկտեմբեր . 1845 ” :
—Օրացին եթե-ոյլ . “ Ամրաննեասի Հետևէ գաւառ
ու ին Քառասէ մայրաքաղաքը՝ օդուսաս 1 ին կէս գի-
շերէն ժամ ու կէս առաջ միջօրէականին մօտերը
հարաւային լայնութեան գրեթե 80 աստիճանին
վրայօք մէկ կրակի պէս փայլուն գնառածեւ բան մը
առ անըլեցաւ , որ ֆրչալու պէս ձայն մը հանելակ
տարաքղնեցաւ , և ետեւէն լուսուոր պազի պէս բան
մը թալուց . որուն մէջ մաներ անհամար կածկըլ
առ քննէր կ'երեւէին : Գնառակին լոյսը կայծակի լու-
սոյ պէս քիչ մը ձերմակի կը զորնէր : Այս երեւոյ-
թըս Կոսքու օձէն պուրի քաղաքն ալ երեւեցաւ , ո-
գայն մէջ երկար բարակ պառակ կած կրակէ գտւագու-
նի մը պէս : Եցն երեւոյթը Վունսդէր քաղաքէն
ալ աեան , և կարծեցին թէ այն քարերէն է որ ո-
գէն վար կ'իշնան և կ'ըսվին օտագար (աէթօլ) : Եցն գի-
շերը նցն ժամաւն մէջ Պամպէրկ քաղաքէն ալ մէկ
մութ գնառածեւ մարմին մը լուսնին առ չեւէն անց-
ննը առանիլեցաւ :

— Վաշինգտոն : Օքսիցից բրի մէկ օրագիր մը գետ
Նախնական պատմութեաւ աւրաքիչ լուսն փրայ խօսելով կը հառ
առանէ որ, [մէկ որ գետնախնական ձորները քաղցիւն քիչ մը
առաջ հազը մէկ մը հերթիւնով կամ լոկ բահով (շու-
փաստված) փարելով խօսենան նէ՝ գետնախնական ձորները կ'ա-
ղջ կնան : Եւ այս պատրու և գիւրին բանք ով որ ըստեր
է նէ՝ օդուաղը աեսեր է : Եւ ըստեւ սկսածները
կ'աղջ կնան, և տակաւին չաւրաւածներն ալ անկեց
եաբբ չեն աւրավիթ : Վաշիններէն սմոնք ըսած կեր-
պալս հազը խօսենէլուն առաջ խօսերը կը կըսպեն. և այս
աւելի տղէկ է կ'ըսէ. քանզի առանկ ընելով գետնա-
խնական ձորները աւելի մեծ անալու ուժ մըն ալ կ'ըսաս-
նան : Եւ շատ աւել հինգած ստվարութիւն մըն է,
որ այս կըսպած անքեւները անսառւներու կը կեր-
ցըննեն :

— Եղաբասիրութեան, Քաւանացյի քանի մը տեղեր այս
տարրւան ցարենին հռւնձը աղէկ շլլալուն համար
կարծիք կայ որ այս ապրանքս հնն տեղերը պիտի
սրդէ : Աւասի շատ ճարագաղցէր հիմակուց ըսկը-
սան առարակները պըսպատիլ և ցորեն վիճակուել
և ժողվել, որ եաբը տուզած ատենը ծախսեն ու շահ-
ընեն : Սան է լուսու գաւառաբը Եղէ վիճակին մէջ
Վօսիւր էզն գեղին տեղը՝ որ առաստ ցորեն քավեց
իրեն արտերէն, այս ճարագաղցէրուն մէկ առցիկի մը ան-
գամ ցորեն տարրւ յանձնառու չեղաւ, թէ և մէկ
տեքալիգրք երեք ֆատնք առնելու եղան, և առած
առենին սատակը պիտի տացին, և ցորենը ամենը մէ-
կէն պիտի վերցրնիէին . քավը սրտէց, և սկսաւ աղ-
քասներուն ծախսել ամեն մէկուն պէտք եղած ին չափ,
մէկ տեքալիգրք 2½ ֆատնք գնով, որ ամենն ալ մա-
նաւանդ քիչ մը շատեկ առնավերը, առած առեն-
ին սատակը պիտի չել կրնացին վճարել: